

A BUDAPESTI KÖZÖSSÉGI KÖZLEKEDÉS RÖVID TÖRTÉNETE

Budapest közösségi közlekedése rengeteget változott, fejlődött az elmúlt évszázadokban. Már az XVIII. században felmerült az igény arra, hogy az emberek gyorsan, olcsón tudjanak közlekedni a városok között. Akkoriban Pest és Bécs volt a két legjelentősebb település a magyarok számára, ezért a közösségi közlekedés őse, a gyorskocsi – más néven delizsánsz – először Bécs és Pest között indult el 1750. október 15-én. Két évvel később már menetrendszerűen közlekedtek a járatok a két város között. A delizsánszt 1888-ban állították le, amikor a vasúti közlekedés immár feleslegessé tette.

A helyi közlekedésben nagy előrelépést jelentett, amikor 1832-ben elindult az első omnibusz Pesten. Az 1860-as évek második felében már lóvasút is közlekedett a városban. Az első pálya a Széna tér és az Újpesti indóház között épült meg.

A tömegközlekedéssel utazók számának növekedése új igényeket vetett fel: új tömegközlekedési útvonalak létesítését, a már meglévőket meghosszabbítását, a környező települések becsatlakoztatását a városi közlekedésbe. Így merült fel a sikló létesítésének gondolata is, mely gróf Széchenyi Ödön nevéhez fűződik. A budavári sikló 1870 márciusában kezdte meg működését. 1874-től már fogaskerekűvel is utazhattak a városban az emberek, először csak a Svábhegyre, majd 1890-től már a Széchenyi-hegyig.

Az első gőzüzemű, helyiérdekű vasút a Közvágóhídtól Soroksárig vezetett, majd ezt a szakaszt egészen Dunaharasztiig meghosszabbították. Ezen a vonalon 1887-ben indult meg a vasúti forgalom. Ugyanebben az évben már járt a HÉV Budapest és Szentlőrinci között, 1887-től pedig villamossal is közlekedhetett a főváros lakossága. Az első útvonal mintegy 1 kilométer hosszú volt, a Nyugati pályaudvar elől indult, míg a végállomása a Király utcánál volt. A szerelvény mindössze két kocsiból állt.

A földalatti vasút megépítésének gondolatát először Balázs Mór vetette fel, majd 1896. május 2-án megindult az európai kontinens első, villamos motorkocsikkal működő földalatti vasútja a magyar fővárosban.

Tudtátok, hogy a földalatti átadása után hat nappal maga Ferenc József is az utasok között volt? Éppen Budapesten tartózkodott és a Gizella téri végállomástól az Állatkertig utazott egy külön erre a célra elkészített, ún. „királyi kocsin”. Az uralkodó engedélyezte, hogy a vasút a Ferenc József Földalatti Villamos Vasút Rt. cégnevet kapja.

AGORA

TUDOMÁNYOS
ÉLMÉNYKÖZPONT
DEBRECEN

Mint láthatjuk, a budapesti tömegközlekedési paletta egészen sokszínűvé vált a XIX. század végére. Nem kellett sokat várni a manapság oly népszerű autóbusz-közlekedés beindítására sem. Rényi Dezső és Till Antal nevéhez fűződik az autóbusz-közlekedés megszervezése, ők voltak azok, akik európai körútra mentek tapasztalatszerzés céljából. 1915 februárjában indult a próbaüzem, majd egy hónappal később, 1915. március elsejétől már bárki utazhatott a járműveken, természetesen viteldíj megfizetése ellenében. A buszok a Hősök terétől az Andrásy úton át a Vilmos császár útig közlekedtek. Kezdetben két busz rőtta az utakat, az egyik benzines, a másik akkumulátoros villanyhajtású volt. Az XX-1 és az XX-2 rendszámú buszoknak megállói nem voltak, bárhol felszállhattak rá vagy leszállhattak róla az utasok. Kalauzok szedték a viteldíjat, ami 14 fillér volt. Bő egy évvel az indulás után a szakaszt meghosszabbították a Kígyó utcáig és a viteldíjat is felemelték 20 fillérré. Az autóbuszok mintegy 10 km/h sebességgel közlekedtek és elvileg 15 percnként követték egymást reggel fél nyolc és este fél tíz között. 1916-ban már 12 autóbusból álló járműpark állt az utasok rendelkezésére.

1917-ben – a háborús megszorítások miatt – az autóbusz-közlekedés teljesen leállt Budapesten. Csak 1921-ben indultak újra a buszok az Aréna út és Apponyi tér között. Ekkor már BP-s rendszámúak voltak a járműveknek és bővítették a autóbuszok számát is.

Források:

<http://www.origo.hu/auto/20150814-a-100-eves-a-budapesti-autobusz-kozlekedes-tortenete.html>

<http://mihal.fw.hu/busztor2000.pdf>

<http://bkk.hu/100-eves-az-autobusz-kozlekedes/mult-jelen-jovo>

http://www.bkv.hu/hu/a_bkv_tortenete/a_kezdetektol_1968ig

http://www.bkv.hu/hu/a_bkv_tortenete/1968tol_napjainkig